

Gjennom vakre Gudbrandsdalen:

I dikternes fotspor

En reise gjennom Gudbrandsdalen byr på mange spennende, litterære opplevelser, alt fra dikterhjem og historiske spel, til litteraturfestival og poesisti. I Ringebu kan du også bli bedre kjent med de populære bøkene til gudbrandsdølen Lars Mytting.

TEKST: Unni Galtung/Fotonova **FOTO:** Unni Galtung, Yngve Ask, Billingen seterpensjonat, Ian Brodie, Frode Inge Helland/CC 3.0, Ola Aukrust

RINGEBU: Fra den roseblomstrende prestegårdshagen er det nydelig utsikt mot stavkirken og de grønnkleddedalsidene i Gudbrandsdalen.

Historiefortelleren

Er du blant dem som har kost deg med Lars Myttings historiske romaner *Søsterklokkene* og *Hekneveven* de siste årene? Eller kanskje er du bare nysgjerrig på bøkene hans? Ta turen til Ringebu, og se hvor forfatteren har hentet inspirasjonen! Besøk den vakre stavkirken og prestegården, som begge spiller en viktig rolle i den frodige fortellingen. Bøkene bygger på det gamle sagnet om «Systoklukkon» i Ringebu stavkirke, og handlingen er lagt til slutten av 1880-årene, en tid preget av sorg og slit, dramatikk og kjærlighet, myter og overtro. Mens leserne venter spent på den siste boken i trilogien, kan besøkende til Mytting-utstillingen i Ringebu prestegård gjenoppfriske de to første, høre ham lese fra *Søsterklokkene* og bli bedre kjent med hele forfatterskapet.

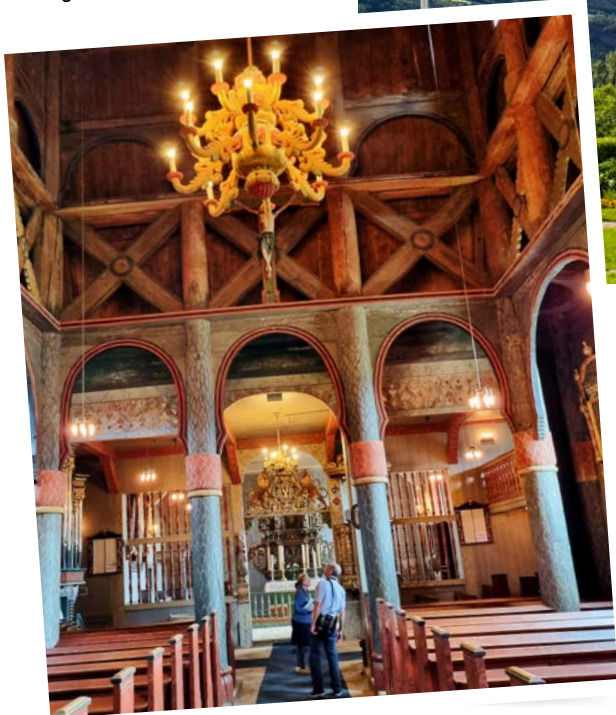

HEKNEVEVEN: I stabburet på Ringebu prestegård kan du gå på oppdagelsesferd i Lars Myttings bokunivers.

KOSELIG TUN:

Besøk gjerne kafeen i prestegårdens hovedbygning fra 1743.

GAMLE TIDER: La deg berøre av det vakre interiøret i Ringebu stavkirke.

Kulturskattene i Ringebu

I romanen *Søsterklokkene* går stavkirken i Ringebu en usikker tid i møte, mens virkelighetens kirke står stødig fortsatt. Den ble bygget i 1220, og er en av de største stavkirkene i landet. Innvendig er den svært vakker! Kirken er en kulturhistorisk perle, sammen med prestegården som ligger like i nærheten. I de gjenværende bygningene på den tidligere storgården er det i dag spennende utstillinger og salg av kunst og håndverk. Prikken over i-en er den restaurerte prestegårdshagen, et riktig drømmested med frodige stauder og mange historiske og velduftende roser. Stavkirken og prestegården holder åpent fra juni til september.

SOMMER: Maria Teresa Kalinowska ønsker velkommen til Aulestad, som holder åpent fra medio mai til september.

Ja, vi elsker Bjørnson!

En liten halvtimes kjøring fra Lillehammer ligger Aulestad, Karoline og Bjørnstjerne Bjørnsons (1832–1910) godt bevarte dikterhjem. Og for et nydelig hjem! Dyktige guider tar deg med gjennom stuer og arbeidsrom fulle av malerier, familiebilder, byster og plysmøbler. Nyt en fristund i den historiske hagen etterpå, og besøk Drengestua kafé. I låven er det utstillinger om Bjørnsons liv og litteratur. Nobelprisvinneren var en stor kulturpersonlighet, og skrev det som skulle bli Norges nasjonalsang. Ikke rart vi elsker ham!

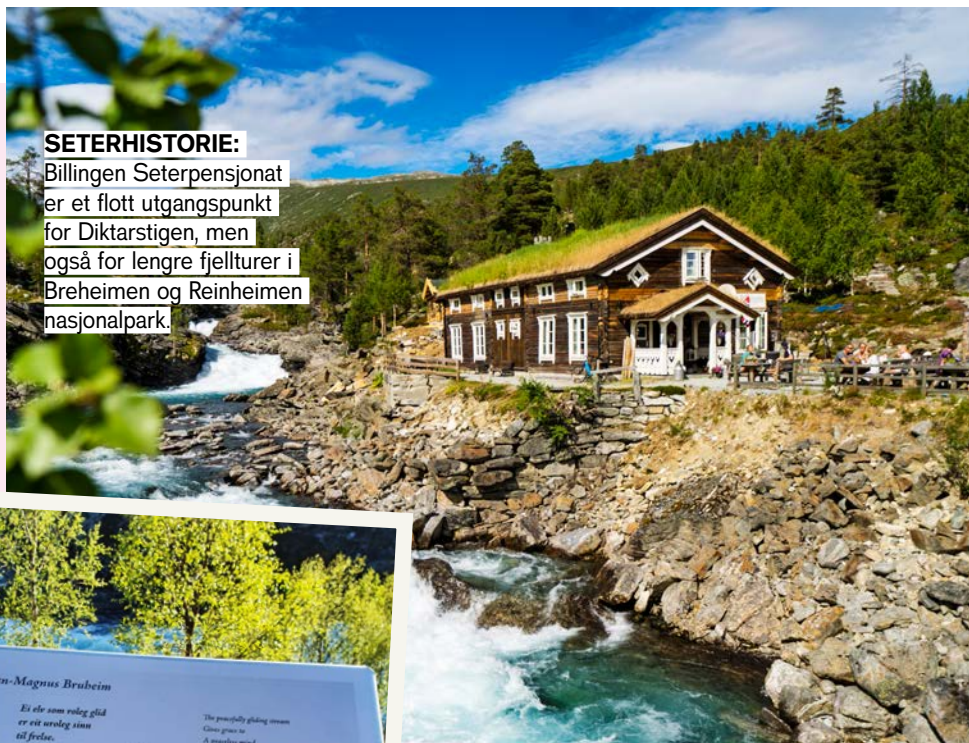
STIL: Det er mange detaljer å oppdage i Karoline og Bjørnstjerne sitt elegante hjem.

Poesi langs stien

«Ei elv som rolig glid er eit urolig sinn til frelse. Er balsam på eit sår og sjelehelse.» Disse poetiske ordene av Jan Magnus Bruheim (1914–1988) kan du lese om du går Diktarstigen på Billingen i Skjåk. Turstien har ni tavler med dikt og sitater av Bruheim, og er en hyllest til lyrikeren som debuterte 27 år gammel med «Stengd dør», en diktsamling om ensomhet og lengsel etter kjærlighet. Han skrev også barnebøker og litt prosa, og var ofte inspirert av naturen på Billingen. Et fint startpunkt for den poetiske vandringen er Billingen Seterpensjonat, et sted som hentet ut fra et norsk folkeeventyr! Her får du naturens egen balsam, lokalmat fra egen gård og tømmervegger med sjel.

SETERHISTORIE:

Billingen Seterpensjonat er et flott utgangspunkt for Diktarstigen, men også for lengre fjellturer i Breheimen og Reinheimen nasjonalpark.

FILOSOFISK VANDRING:

Diktarstigen gir rom for å reflektere over livet i naturskjønne omgivelser.

DIKTERHJEMMET: Sigrud Undset skapte selv sin elskede hage på Bjerkebæk. Hun var særlig inspirert av datidens frodige og naturlige engelske hager, «cottage gardens».

Hagen på Bjerkebæk

Helt fra Sigrud Undset (1882–1949) var en liten jente drømte hun om å bli botaniker eller gartner. Hun hadde et lidenskapefullt forhold til blomster gjennom hele livet, og de fylte ikke bare huset og hagen hennes, men også alt hun skrev. I utallige brev delte hun naturopplevelser med mottagerne, og fortalte om vårblomstring i hagen sin: «... og nu blomstrer pinseliljerne nedover hele hagegangen, kirsebærtrærne staar som hele skyer, heggen er i fuldt flor.» Da Sigrud Undset kom til Lillehammer som etablert forfatter i 1919, bosatte hun seg på eiendommen som hun ga navnet Bjerkebæk. Det var her hun skrev «Kristin Lavransdatter» og «Olav Audunssøn», de store kjærlighetsromanene fra middelalderen som hun fikk Nobelprisen i litteratur for i 1928. Romanene er fulle av vakre natur- og blomsterskildringer. Inspirasjonen hentet hun fra sine mange reiser og ikke minst fra hagen som hun anla rundt de to gamle tømmerhusene, og som hun elsket. I dag er Bjerkebæk museum, og holder åpent om sommeren og helger i september. Du kan rusle rundt i den store hagen og nyte blomster og trær, skog og bekkesus. Gå ikke glipp av en omvisning i hjemmet hennes, som er fullt av bøker, bilder, planter og antikviteter og mange andre spennende interiørdetaljer. I Gjestehuset er det temautstilling, og i besøkssenteret museumsbutikk og hyggelig kafé. Er du glad i bøkene om Kristin Lavransdatter? Da anbefales i tillegg en tur til Jørundgard i Sel, der det historiske Kristinspelet, etter en pause i år, vil være tilbake i ny drakt i 2024.

PÅ KJØKKENET: Sigrud Undsets nydelige servise med blomstermotiver.

I BØKENES VERDEN:
Arbeidsrommet til
nobelprisvinner Sigrid
Undset på Lillehammer.

PEER GYNT OG FJELLKONGEN:
Henrik Ibsen reiste gjennom
Gudbrandsdalen i 1862, og ble
inspirert til å skrive Peer Gynt.

Litteraturbyen Lillehammer

Lillehammer er et fint utgangspunkt for en reise i dikternes fotspor. Byen fikk i 2017 status som UNESCO litteraturby, så her skjer det alltid noe på bokfronten! Lillehammer bibliotek og litteraturhus har jevnlig litteraturarrangementer og forfattermøter. I slutten av mai går dessuten Norsk Litteraturfestival av stabelen, Nordens største i sitt slag. Sigrid Undsets dikterhjem Bjerkebæk ligger også på Lillehammer, en kort spasertur fra sentrum. Reiser du videre nordover gjennom Gudbrandsdalen, vil du finne spor etter kjente forfattere mange steder. Visste du f.eks. at Knut Hamsun bodde sine tre første leveår i Garmo i Lom, og flyttet tilbake hit som 14-åring? Hvert år i september blir dikterne som har vokst opp i Lom, Skjåk og Vågå hedret med festivalen Diktardagar. Verdt å få med seg er også Peer Gynt-forestillingen ved Gålåvatnet i august, del av en større kulturfestival og sett av over 20 000 tilskuere hvert år. Heia Ibsen!

BARNDOMSHJEMMET: Tor Jonsson bodde i «Stusselegstugu» fra han var åtte år til han døde.

Dikt om lengsel

Myke kjærlighetsdikt, ord om ensomhet og lengsel. Men også en skarp og samfunnsengasjert penn. Da lyrikeren Tor Jonsson (1916–1951) døde for egen hånd bare 34 år gammel, hadde han rukket å gi ut tre diktsamlinger. Mest kjent er han for sine ikoniske dikt om kjærlighet, bl.a. «Næ rast når du er borte» og «Norsk kjærleikssong». Jonsson var sterkt preget av en fattig barndom. Han vokste opp på en husmannsplass i Lom sammen med søsteren og en syk mor, faren døde tidlig. Skolen ble derimot en velsignelse for fattiggutten, og han var heldig å ha lærere som så skrivetalentet hans. Som voksen ble han en del av «dikterkvartetten» i Lom og Skjåk, sammen med Olav Aukrust, Tore Ørjasæter og Jan Magnus Bruheim. Barndomshjemmet til Tor Jonsson er åpent for publikum etter avtale med Tor Jonssonlaget.

EN GOD TID: En av Tor Jonssons skrivebøker fra skoletiden i Lom.

UNDER KIRSEBÆRTREET:

Her er mange hagerom og romantiske hjørner å drømme seg bort i.

Urteparadiset i Lom

Ved foten av Lomseggen utenfor Lom sentrum ligger Aukrust Gard og Urteri. I det solrike og tørre klimaet trives urtene og blomstene til Ola Aukrust ekstra godt. I mer enn 25 år har han arbeidet med foredling av urter på slektsgården, og har i dag landets største utvalg av økologisk te og krydder. I sommersesongen ønskes du velkommen til gards for å besøke den rikholdige butikken til Ola og Franziska, studere de nærmere to hundre ulike urtene i vekst, eller drømme deg bort i blomstrende hagerom mellom solbrune tømmerhus. Det var på denne gården at dikteren Olav Aukrust ble født som odelsgutt i 1883. Han ville heller være lærer og skrive dikt, og overlot derfor gården til broren. Olav ble en viktig lyriker i mellomkrigstiden, opptatt av det folkelige, det nasjonale og det mystiske og religiøse. Han inspirerte også andre kjente lyrikere, som Olav H. Hauge, og flere av dagens folkemusikere har brukt hans tekster.